

УДК 908(378):001.8

Т. Марусей

канд. екон. наук., доц.,

доцент кафедри туризму

та готельно-ресторанної справи,

*Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗВО

Туристично-краєзнавча підготовка студентів є одним із напрямів системи педагогічної освіти. Її необхідність зумовлена професійними вимогами та загальною потребою розв'язування проблем сьогодення, які пов'язані з навчанням і вихованням молодого покоління. Адже, за визначенням сучасних вітчизняних педагогів, взаємозв'язаний та комплексний розвиток краєзнавства і туризму вказує на суть та зміст туристично-краєзнавчої діяльності: «Виключно важлива роль належить тому освітньо-виховному комплексу знань, що їх об'єднує поняття краєзнавства, всебічного вивчення місцевості, на якій проживають і яка уточнює поняття, рідний край, і туризму як засобу, який допомагає реалізовувати краєзнавчо-народознавчий напрям і активно впливає на формування здорового способу життя і високих моральних якостей людини» [6, с. 178].

У вищих школах України, які готують фахівців для індустрії туризму, до краєзнавства залучають різні наукові дисципліни – географію, економічні науки, історію, етнографію, мистецтвознавство, музеєзнавство. Проте специфіка профільних вищих навчальних закладів, котрі пов'язані з туризмом, потребувала самостійної наукової дисципліни, яка б становила собою невід'ємну складову частину краєзнавства України і була б тісно пов'язана з туризмом. Адже майбутні фахівці сфери туризму повинні бути не лише обізнані з історично-культурною спадщиною свого краю, але любити свій край, пропагувати його, створювати новий імідж вітчизняного туристичного продукту на внутрішньому та міжнародному рівнях. Цим і зумовлено

введення до навчальних програм вищих шкіл профільних спеціалізацій навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство».

Уже традиційно для всіх першокурсників спеціальностей «Туризм» та «Готельно-ресторанна справа» в рамках практики «Вступ до фаху» проводиться оглядова пішохідна екскурсія містом Кам'янець-Подільський, яка об'єднує такі підтеми: історія міста; історико-культурна спадщина міста; культурний розвиток міста (видатні діячі культури, які народилися в місті чи творчість яких із ним пов'язана); розвиток науки в місті (стисла характеристика вищих закладів освіти, дослідницьких установ; природа міста (ландшафт, характеристика парків, скверів та ін.). Також організують навчальні виїзні автобусні екскурсії. Студенти відвідують Меджибізьку фортецю, Меджибізький музей пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років на Хмельниччині, екскурсійне місто Чернівці, Хотинську фортецю, печеру «Кришталеву» села Кривче Борщівського району Тернопільської області та багато інших.

Також освітньо-пізнавальна функція туристично-краєзнавчої діяльності полягає в тому, що вона сприяє пізнанню студентів навколишнього соціального, культурного (мистецтво, побут, традиції), історичного (історія, історичні місця, видатні постаті краю) і природного (географічні особливості місцевості: рельєфу, клімату, рослинного і тваринного світу) середовища регіону, країни та інших країн. У процесі різних видів і форм туристично-краєзнавчої діяльності студентів залучають до пошуково-дослідної роботи, виконання робіт науково-дослідного характеру (повідомлень, рефератів, доповідей, лекцій, звітів). Вона сприяє формуванню у них здатності до творчої діяльності, розвитку творчого мислення, допитливості тощо [4].

У формуванні моральної особистості студентів засобами туризму та краєзнавства можна використовувати віртуальну діяльність. Експериментальні дослідження свідчать, що в туристично-краєзнавчу діяльність молодих людей потрібно вводити комп'ютерні технології, оскільки це не тільки процес отримання, інтеріоризації нової інформації та освоєння сучасних способів навчальної діяльності. Це інтелектуальний розвиток, оволодіння іншими типами мислення, вираження думок новими засобами. У комп'ютерній освіті можна успішно розвивати важливі особистісні якості студентів (креативність, рефлексивність, критичність, відповідальність та ін.).

Раціонально сконструйоване комп'ютерне середовище створює передумови для виявлення, розкриття та розвитку здібностей до творчої діяльності, дає змогу самостійно здобувати знання, використовуючи не репродуктивні, а істотно більш раціональні продуктивні методи, засновані на теоретичному мисленні.

Отже, різнобічне вивчення рідного краю краєзнавством і туризмом сприяє дослідженню, науковому обґрунтуванню, розробленню різноманітних форм передання наступним поколінням знань про минуле і сучасне людського суспільства й довкілля конкретної території. Фахівець, який не знає, не любить і не поважає історії рідного краю, не може бути гідним такого звання.

Ключові слова: краєзнавство, туризм, екскурсія, туристичне краєзнавство, туризмознавство.

Список використаних джерел

1. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посіб. / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. – Київ : Альтерпрес, 2007. – 464 с.
2. Лугова О.І. Туристичне краєзнавство як напрям загального краєзнавства України: питання теорії та генези / Лугова О.І., Попович С.І. // Туристично-краєзнавчі дослідження : зб. наук. пр. – Київ, 2004. – Вип. 5. – С. 3.
3. Пангелов Б.П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей : навч. посіб. / Б.П. Пангелов. – Київ : Академвидав, 2010. – 248 с.
4. Туристсько-краєзнавча робота в університеті / В. Куйбіда, Б. Пангелов, Н. Пангелова, В. Хомич // Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди : наук.-теорет. зб. – Переяслав-Хмельницький, 2008. – С. 8–13.
5. Обозний В.В. Краєзнавча підготовка менеджерів туризму в умовах педагогічного університету : [монографія] / В.В. Обозний. – Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. – 204 с.
6. Обозний В.В. Краєзнавство : навч. посіб. / В.В. Обозний. – Київ : Міжнародна фінансова агенція, 1997. – 265 с.